

DOI 10.32342/2523-4463-2017-0-13-208-214

УДК 81'38

С.О. КАЛЕНЮК,
*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри загальної та прикладної лінгвістики
Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*

СТИЛІСТИЧНА ТРАНСПОЗИЦІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ СПОСІБ АКТУАЛІЗАЦІЇ ТЕРМІНОЛЕКСЕМ У ЗМІ

У статті зроблено спробу розкрити специфіку реалізації термінів української мови на основі миколаївських газет «Рідне Прибужжя», «Урядовий кур'єр». Статтю присвячено проблемі трансформацій термінів. Доведено, що на сучасному етапі розвитку літературної мови одним із найбільш продуктивних трансформаційних процесів є стилістична транспозиція лексичних одиниць. У науковій розвідці зроблено акцент на тому, що під час використання терміна у незвичних для нього мовних ситуаціях відбувається зміна термінологічної семантики, що приводить до поступового переходу слова зі спеціальним значенням до загальноновживаного лексичного фонду.

Ключові слова: термін, терміносистема, транспозиція, ЗМІ, детермінологізація.

Початок ХХІ ст. ознаменовано підвищенням інтересом лінгвістів до проблеми зміни стилістичного статусу одиниць лексичної системи мови, що зумовлено бурхливим розвитком науки й техніки. У зв'язку з цим відбувається активне поповнення термінологічних баз різних наукових шкіл і напрямів, а вслід за цим спостерігаємо й поступову переорієнтацію стилістичних маркерів у термінах, що позначають певні реалії, факти чи речі в межах відповідної наукової течії, бо ж скерованість новітніх технологій на задоволення людських потреб вимагає подолання когнітивного дисонансу між сферами виробників і споживачів. Отже, термінологічна лексика переходить до категорії загальноновживаної.

Відзначимо, що окреслене питання вже довгий час є об'єктом численних аналітичних розвідок учених-мовознавців (див. праці О.А. Веремчук, О.А. Жирик, А.Л. Міщенко, А.В. Скрипник та ін.). У працях цих науковців представлено результати досліджень процесів деспеціалізації, детермінологізації, а також метафоризації термінологічних одиниць на матеріалі кодифікаційних праць, тобто загальнономовних словників української мови (Л.О. Капанадзе, А.В. Крижанівська, Г.П. Мацюк, О.Г. Муромцева, Н.Ф. Непийвода, Ф.О. Нікітін, Т.І. Панько, О.А. Стишов), а також на підґрунті математичного дискурсу (О.А. Веремчук). Однак газетний дискурс та факти стилістичної транспозиції в його межах ще не були предметом окремої наукової студії, що визначає актуальність пропонованої розвідки та вказує на перспективність роботи в цьому напрямі.

Не меншою мірою актуальність статті посилює й дібраний фактичний матеріал – українськомовні статті з миколаївських газет «Рідне Прибужжя» та «Урядовий кур'єр», опубліковані в період із 2014 до 2016 р., оскільки зазначені періодичні видання складають основу публіцистики Півдня України, а тому яскраво моделюють мовну картину світу цього регіону. Таким чином, дослідження явища стилістичної транспозиції термінів у цих газетах уможливить сформувані цілісне уявлення про динамічність розвитку лексики на Півдні України, що також є маловивченим феноменом у науці.

Мета статті – розкрити специфіку актуалізації термінів української мови шляхом студіювання випадків їхньої стилістичної транспозиції на матеріалі миколаївських газет

«Рідне Прибужжя» та «Урядовий кур'єр». Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань: 1) подати дефініції ключових понять наукової статті; 2) виявити типи стилістичної транспозиції у фактажі дослідження, проілюструвати та пояснити їх.

У наукових колах доволі часто оперують різними дефініціями поняття «транспозиція». Наведемо й обґрунтуємо деякі з них. Так, Великий тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусела подає таке тлумачення слова «транспозиція»: «спец. дія та її результат за знач. транспонувати» [1, с. 1262]. У свою чергу, лексема «транспонувати» має два значення: «спец. 1. Перекладати музичний твір з однієї тональності в іншу. 2. Переносити що-небудь (ідею, образ, термінологію тощо) з одного жанру в інший, з однієї науки в іншу, відповідно змінюючи, пристосовуючи» [1, с. 1262].

Словник іншомовних слів за редакцією О.М. Сліпушко трактує слово «транспозиція» в такий спосіб: «лат. *transporo* – переставляю – 1. переміщення, перестановка. 2. перенесення всіх звуків музичного твору на певний інтервал (вище або нижче), щоб змінити тональність. 3. мат. перестановка заданих елементів, при якій міняються місцями тільки два елементи» [7, с. 352].

Враховуючи поставлену нами мету, під поняттям «транспозиція» розумітимемо «зміну позицій». Відзначимо, що в сучасній мовознавчій парадигмі терміном «стилістична транспозиція» називають зміну місця розташування певної лексичної одиниці в лексико-семантичній системі літературної мови. Отже, стилістична транспозиція лексем – це «зміна стилістичної кваліфікації слова, поява або зникнення емоційного забарвлення, поява обмежень, викликаних різними причинами (належність до груп лексики, що перебувають за межами літературної мови, вузькоспеціальний характер термінів тощо)» [10, с. 4]. Звідси випливає, що трансформація стилістичного потенціалу лексичної одиниці може відбуватися в різних векторах. Зокрема Л.В. Струганець до основних напрямів, за якими відбувається зміна стилістичного статусу лексичних одиниць сучасної української мови, відносить такі:

- 1) нейтралізація стилістичного забарвлення слова чи лексико-семантичного варіанта (далі – ЛСВ);
- 2) розвиток стилістичного забарвлення слова чи ЛСВ;
- 3) перерозподіл між різними групами стилістично забарвленої лексики [14, с. 220].

Стилістична транспозиція термінологічної лексики (зміна стилістичного статусу термінів, нівелювання їхнього терміностатусу, стилістична переорієнтація) – це перехід термінолексем або окремих термінологічних значень до загальноживаного лексичного фонду. Трансформації стилістичного статусу терміноодиниць на сучасному етапі вважаються доволі продуктивним процесом у кількісному та якісному вираженні, оскільки взаємодія загальнолітературного словникового фонду зі спеціальною лексикою щоразу відбувається в нових сферах лінгвосоціуму.

Під час використання терміна в незвичних для нього мовних ситуаціях відбувається зміна термінологічної семантики, що приводить до поступового переходу слова зі спеціальним значенням до загальноживаного лексичного фонду. Висвітлення процесу детермінологізації пов'язане з опрацюванням загальних тенденцій розвитку мовної системи, зокрема її лексичного рівня. Мовознавчі студії, що займаються ґрунтовним дослідженням окресленої проблеми, можна згрупувати за орієнтовними хронологічними проміжками.

Так, О.Г. Муромцева розглядає процес детермінологізації в контексті розвитку лексики кінця XIX – початку XX ст. У монографії «Розвиток лексики української літературної мови» авторка пише, що «це явище було практично новим в українській літературній мові й сигналізувало про початок важливих змін не лише в самій мові (інтелектуалізація, поглиблення ознак книжності), але і в рівні культури й освіченості її носіїв» [4, с. 121].

Процес детермінологізації у 70–80-х рр. XX ст. студіюється в роботах таких науковців, як Г.П. Мацюк, Н.Ф. Непийвода, Ф.О. Нікітіна [3; 5; 6]. Лінгвісти наголошують на тому, що детермінологізація – один із найбільш інтенсивних процесів у розвитку лексико-семантичної системи.

О.А. Стишов у монографії «Українська лексика кінця XX ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації)» зауважує: «У сучасних українських ЗМІ паралельно з термінологізацією спостерігається значно активніший процес детермінологізації» [13, с. 232].

Л.В. Струганець вивчала явище детермінологізації в контексті динаміки лексичної норми на матеріалі словників. Дослідниця наголошує на актуальності проблеми відображення детермінологізованої лексики в лексикографічній практиці та стверджує, що «істотною є обсервація механізму змін, спричинених масовою інтродукцією термінів до загальноживаного номінативного фонду» [14, с. 245].

Переважає більшість учених, розвідки яких привчено питанню транспозиції термінів, тлумачить цей процес як перехід термінів із вузько спеціалізованої сфери використання до загальноживаної лексики. На думку О.О. Селіванової, детермінологізація – це явище мовної системи, вияв мовної економії й асиметричного дуалізму мовного знака, процес переходу термінів до загальноживаної лексики [9, с. 117].

Реалізація термінолексми в неспеціальному контексті зумовлена індивідуально-авторським використанням спеціальної номінації, що залежить від особливостей ситуації спілкування, мети висловлювання. У разі поширення терміна в неспеціальних контекстах перш за все змінюється його призначення (називати спеціальне поняття), що приводить до трансформації змістового наповнення. Мовознавці стверджують, що реалізація термінів у неспеціальних текстах відбувається двоюко: терміни можуть використовуватись у прямому та в переносному значеннях.

Отже, детермінологізація – процес лінійний, послідовний. Спочатку термін виходить за межі своєї терміносистеми і використовується в неспеціальному контексті в прямому значенні з метою стилістичного маркування висловлювання. Ця стадія функціонування терміна передбачає реалізацію неповного складу його компонентної структури, що названа дефініцією. Надалі транспортований термін може розвивати переносні значення на основі метафоризації, метонімізації, генералізації однієї із сем компонентного семного складу. Розгалужена значеннева сітка тепер уже загальноживаного слова може поповнюватись і новими прямими значеннями.

Дотримуємося тієї точки зору, що детермінологізованою можна вважати лексику, що вийшла за межі терміносистеми та функціонує в загальнолітературній мові. Попри те, що науковці вивчали явище переходу терміноодиниць до розряду загальноживаної лексики, існує відчутна потреба дослідження зміни стилістичного статусу термінів, зокрема на матеріалі миколаївських газет «Рідне Прибужжя», «Урядовий кур'єр» за 2015–2016 рр. У нашому дослідженні послуговуємося класифікацією, розробленою О.А. Жирик, де представлено п'ять типів ускладнення семантичної структури стилістичних транспозитів.

Першим (I) типом ускладнення семантичної структури стилістичних транспозитів є виокремлення мікрозначень (далі – МК), що відображено у словниковій статті. Важливість появи МК можна пояснити перспективою їх переходу зі статусу МК у статус самостійних значень – окремих ЛСВ. У результаті аналізу фактичного матеріалу з газет Миколаївщини виокремлено сукупність лексичних одиниць, семантична структура яких ускладнена прямим МК. Слово *дифірамб* (Під час конференції політологи почали співати «свої» дифірамби («УК» № 22 від 5 квітня 2015) електронний словник іншомовних слів трактує як «жанр античної лірики; хвалебні твори на честь богів і героїв» [11]. У ВТССУМ-2009 спостерігаємо появу похідного МК: «У стародавній Греції – урочиста хорова пісня на честь бога Діоніса; // Літературний жанр, близький до оди або гімну» [1, с. 301].

За аналогічною схемою відбувається утворення похідного МК і у слові *сюжет* («...автор сюжету розповів про конфлікт, що склався в селі Крива Пустош Братського району Миколаївської області...») («РП» № 27 від 5 липня 2016). НСІС за редакцією О.М. Сліпушко подає таке тлумачення цього слова: «Система подій у літературному творі, через які письменник розкриває характери персонажів і весь зміст твору; перебіг, канва подій» [7, с. 742]. У ВТССУМ за редакцією В.Т. Бусела спостерігаємо появу похідного МК: «// Тема, об'єкт зображення в живописному, музичному творі і т. ін.» [1, с. 1431].

Такий самий тип ускладнення має й слово *мініатюра* (у приміщенні Новогорівського сільського клубу відбулося справжнє свято – конкурс українських гумористичних мініатюр «Василя Купала») («РП» №28 від 12 липня 2015). Електронний словник іншомовних слів тлумачить цю лексему як «нарис, оповідання або театральна п'єса (театр мініатюр) невеликого розміру» [11]. У ВТССУМ-2009 спостерігаємо появу похідного МК: «// Невеликий твір музичного або хореографічного мистецтва» [1, с. 685].

В терміні **сатира** транспозиція відбувається на рівні ЕСІС//СУМ. ЕСІС наводить таке тлумачення: «Твір літератури або мистецтва, в якому використано цей прийом». У ВТССУМ-2009 наявне похідне МК: «//Сукупність таких творів» [1, с. 1295].

У слові **алегорія** («Метафора – це перехід, а алегорія – персоніфікація», – стверджує у фільмі режисер і наприкінці нагадує, що кіно – це монтаж, а монтаж – маніпуляція («УК» від 28 листопада 2015) транспозиція відбувається на рівні НСІС-2008/ВТССУМ-2009. НСІС-2008 наводить таке визначення: «1. Іносказання. 2. Втілення абстрактного поняття в конкретному художньому образі». ВТССУМ-2009 фіксує появу похідного МК: «Втілення абстрактного поняття в конкретному художньому образі. // Вислів, що виражає абстрактне поняття через конкретний художній образ» [1, с. 21].

Транспозити з одним, крім основного, похідним переносним ЛСВ репрезентують другий (II) тип ускладнення семантичної структури транспонованої терміноодиниці. Наприклад, літературознавчий термін **буфонада** (Із самого початку їх завданням було перетворити акцію на буфонаду («УК» від 8 січня 2016) зафіксований у СУМ зі зміненими стилістичними параметрами та виокремленим переносним ЛСВ: «1. Манера гри актора, який користується засобами надмірного комізму; // Вистава, побудована на таких засобах. 2. перен., книжн. Недоречно, бруталне блазенство» [СУМ, I, с. 266].

Тотожний тип ускладнення має лексема **проза**, бо внаслідок метафоричного переосмислення семантики його ЛСВ (У виставі «Майська ніч» українського академічного театру драми та музичної комедії було все чітко і гранично зібрано, в ній була проза і поезія життя («УК» №14 від 24 квітня 2015): «1. Літературний твір або сукупність творів, написаних невіршованою мовою» утворюється переносне значення «2. перен. Одноманітність, буденність; повсякденність» [СУМ, VIII, с. 181].

Ще одним ступенем розвитку семантичної структури стилістичних транспозитів – третім (III) – є утворення від основного значення одного чи кількох похідних, що функціонують у мові не в переносному значенні, а в прямому. Об'єднує ці лексеми те, що позначають вони не реальні предмети чи явища дійсності, а абстрактні поняття або ознаки, що сприяє їхньому частому використанню в незвичних контекстах та, відповідно, порівняно швидкій стилістичній транспозиції. Це уможлиблює констатацію того факту, що в цій групі функціонує частина лексем (семантика яких пов'язана з літературознавством), що еволюціонують шляхом утворення кількох похідних прямих значень. Термін **травестія** (комічні ситуації та деталі, травестія, жартівливі народні приказки, характеристичні прізвища («УК» № 4 від 1 вересня 2015) подано у СУМ із відміткою *літ.*: «літ. Вид гумористичної поезії, близької до пародії; характеризується тим, що поважний зміст набуває комічної, жартівливої форми вираження» [СУМ, X, с. 220]. В ЕСІС подається визначення без відмітки *літ.*: «Вид гумористичної поезії, близької до пародії» [11].

Транспозиція терміна **шарж** (Кропивницький вважав, що поки що не слід нехтувати й ефектами, необхідно «тільки обминати шарж і вульгаризми» («УК» від 8 червня 2015) з термінологічної в загальноживану сферу функціонування відбулася на межі НСІС-2008/ВТССУМ-2009. Так, у НСІС тлумачення подається із позначкою *літ.*: «1. літ. Невеликий віршований твір, найчастіше чотиривірш, що висміює ту чи іншу особу або явище» [7, с. 810]. ВТССУМ-2009 подає інше тлумачення цього терміна без ремарки: «//Художній твір, написаний із застосуванням цієї манери зображення» [1, с. 1622].

Якщо семантика стилістичного транспозиту розширюється новими термінологічними ЛСВ (одним або кількома), виокремлюємо четвертий (IV) тип ускладнення семантичної структури. Так, наприклад, термін **альманах** тлумачиться у СУМ як збірка літературних творів різних авторів-сучасників [СУМ, I, с. 36]. ЕСІС подає ще один термінологічний ЛСВ: «заст. Календарі-довідники» [11].

За такою ж схемою утворилися нові лексико-семантичні варіанти у слові **комедія** (В комедіях – універсальність маски... («УК» № 40 від 20 листопада 2015). ЕСІС дефінує цю термінологічну одиницю в такий спосіб: «1. У Стародавній Греції імпровізована весела вистава – процесія з музикою, піснями й танцями. 2. Драматичний твір із веселим, смішним або сатиричним сюжетом; водевіль. 3. перен. Забавний випадок, щось смішне; сміховина, сміхота, курйоз». СУМ подає ще такий ЛСВ: «3. перен. Удавання з себе когось із певною метою; лицемірне поводження» [СУМ, IV, с. 243].

До цієї групи також можемо зарахувати термін *гімн*. У ЕСІС подаються такі тлумачення: «1. У Стародавній Греції урочиста, хвалебна пісня на честь богів і героїв. 2. Урочиста пісня, прийнята як символ державної (напр., державний Г. України). 3. Музичний твір (в оперному, симфонічному, хоровому мистецтві), в якому виражається піднесення, урочистість». У СУМ є ще й додатковий ЛСВ: «перен. Захоплена хвала кому-, чому-небудь» [СУМ, II, с. 70].

Розглянемо ще приклад із терміном *епіграм* (*Це стосується не лише пародій, а й епіграм* («УК» № 40 від 20 листопада 2015). У НСІС подається таке його тлумачення: «1. У давніх греків – напис на пам'ятнику, будинку тощо з поясненням значення предмета. 2. Короткий вірш сатиричного змісту, здебільшого на адресу якоїсь персони» [7, с. 150]. ВТССУМ-2009 подає ще один ЛСВ: «заст. Зле й дотепне зауваження про кого-, що-небудь» [1, с. 361].

П'ятий (V) тип ускладнення семантики СТ є своєрідною квінтесенцією всіх попередньо розглянутих типів. До цього блоку належать слова, семантична структура яких ускладнюється комплексом ЛСВ та МК. Результати спостереження дають підстави резюмувати, що поєднуються в такі комплекси МК (прямі чи переносні), переносні ЛСВ, а також прямі та термінологічні ЛСВ. Це підтверджує аналіз значеннєвого навантаження терміна *композиція*. Розширення ЛСВ та появу нових МК фіксуємо на рівні СУМ/ВТССУМ-2009. У СУМ подано такі дефініції: «1. тільки одн. Будова, структура, розташування та взаємний зв'язок складових частин художнього твору, картини тощо. 2. Музичний твір. 3. тільки одн. Теорія складання музичних творів» [СУМ, IV, с. 252]. У ВТССУМ-2009 до другого ЛСВ наявні похідні МК: «2. // Твір живопису, скульптури тощо, який має певну будову // Твір, який складається з літературної та музичної частин, об'єднаних однією темою, сюжетом» [1, с. 561]. Також наявні й нові ЛСВ: «Бінарна алгебраїчна операція» [1, с. 561].

Таке саме явище спостерігаємо й у значеннєвих сегментах терміноодиниці *експозиція*. Розширення ЛСВ та появу нових МК фіксуємо на рівні СУМ/ВТССУМ-2009. У СУМ цей термін тлумачиться так: «1. Частина твору, де замальовується суспільне середовище і життєві обставини, в яких формувалися риси характеру дійових осіб, історичні умови, що впливають на розвиток подій і т. ін. 2. Систематизоване розміщення експонатів, що дає більш-менш закінчене уявлення про певне коло предметів чи проблем. 3. Кількість освітлення, яку одержує світлочутливий матеріал під час фотографування» [СУМ, II, с. 451]. У ВТССУМ-2009 до першого та другого ЛСВ додаються похідні МК: «1. // Перший розділ музичного твору, в якому подано виклад основних тем. 2. // Самі експонати, розміщені в певній системі у повному порядку» [1, с. 341]. Крім того, сформовано нові ЛСВ: «Частина або розділ будь-якої музичної форми, що містить початковий виклад основного матеріалу. // Назва першого розділу у фузі, сонатній формі, рондо-сонаті» [1, с. 341].

Отже, наведене дає підстави зробити висновок про те, що детермінологізуються терміни, семантична структура яких складається з одного чи з кількох ЛСВ. У ході стилістичної переорієнтації переносне значення, утворене від термінологічної одиниці, може набувати статусу прямого. Особливість процесу зміни стилістичного статусу терміноодиниць полягає не лише в переході термінів до загальноновживаного лексичного фонду (стилістичній транспозиції), але й у стрімкому розгалуженні їхньої семантичної структури.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / гол. ред., уклад. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1728 с.
2. Жирик О.А. Детермінологізація як вияв динаміки лексико-семантичної системи сучасної української мови / О.А. Жирик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. – 2005. – № 1 (13). – С. 199–206.
3. Мацюк Г.П. Роль термінології в обогаченні значень общепотребительной лексики українського язика: дис. ... канд. філол. наук: / Г.П. Мацюк. – Львов, 1986. – 192 с.
4. Муромцева О.Г. Розвиток лексики української літературної мови / О.Г. Муромцева. – Харків: Вища школа, 1985. – 152 с.
5. Непийвода Н.Ф. Детермінологізація як результат взаємодії загальнолітературної та термінологічної лексики: дис. ... канд. філол. наук: / Н.Ф. Непийвода. – К., 1983. – 167 с.

6. Нікітіна Ф.О. Семантичні і словотворчі проблеми сучасної термінології: навч. посіб. / Ф.О. Нікітіна. – К.: Вища школа, 1978. – 30 с.
7. Новий словник іншомовних слів / упор. О.М. Сліпушко. – К.: Аконтіт, 2008. – 848 с.
8. Рідне Прибужжя / засн.: облрада, ОДА, редакція газети. – 1991, січень. – Миколаїв: «Газетно-журнальне видавництво миколаївської обласної ради», 1991 – 4 шпальти. – Щотижн. – 2014–2015. – № 1–52. (РП)
9. Селіванова О.А. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.А. Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 с.
10. Симоненко Л. Нові підходи до розбудови української наукової термінології другої половини ХХ – початку ХХІ ст. / Л. Симоненко // Українська термінологія і сучасність. – К.: КНЕУ, 2005. – Вип. VI. – С. 21–26.
11. Словник іншомовних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?action=show&Article=13518>.
12. Словник української мови: в 11 т. / гол. ред. І.К. Білодід. – К.: Наукова думка, 1970–1980.
13. Стишов О.А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / О.А. Стишов. – К.: Пугач, 2005. – 388 с.
14. Струганець Л.В. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття / Л.В. Струганець. – Тернопіль: Астон, 2002. – 352 с.
15. Урядовий кур'єр (корпункт Миколаїв): загальноукр. тижн. / засн. центральними органами виконавчої влади. – 1990. – Миколаїв. – Щотижн. 2014. – №1–242. (УК)

References

1. Busel, V.T. (ed.) *Velykyy tlumachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy* [Great Dictionary of Modern Ukrainian]. Kyiv, Irpen, VTF "Perun" Publ., 2009, 1728 p.
2. Zhyryk, O.A. *Determinolohizatsiya yak vyjav dynamiky leksyko-semantychnoyi systemy suchasnoyi ukrayins'koyi movy* [Determinologization as an expression of the dynamics of lexical-semantic system in modern Ukrainian language]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatyuka* [Scientific notes of V. Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University], 2005, no 1 (13), p. 199-206.
3. Matsyuk, G.P. *Rol termynolohyy v obohashchenyy znachenyy obshchey leksyky ukraynskoho yazyka*. Diss. kand. filol. nauk [Terminology role in the enrichment values Ukrainian language vocabulary. Cand. philol. sci. diss.]. Lviv, 1986, 192 p.
4. Muromtseva, O.G. *Rozvytok leksyky ukrayinskoyi literaturnoyi movy* [Vocabulary development of Ukrainian literary language]. Kharkiv, Vyscha shkola Publ., 1985, 152 p.
5. Nypyvoda, N.F. *Determinolohizatsiya yak rezultat vzayemodiyi zahalno-literaturnoyi ta terminolohichnoyi leksyky*. Diss. kand. filol. nauk [Determinologization as a result of interaction total literary vocabulary and terminology. Cand. philol. sci. diss.]. Kyiv, 1983, 167 p.
6. Nikitina, F.O. *Semantychni i slovotvorchi problemy suchasnoyi terminolohiyi* [Semantic derivation and problems of modern terminology]. Kyiv, Vyscha shkola Publ., 1978, 30 p.
7. Slipushko A. (ed.) *Novyy slovnyk inshomovnykh sliv* [The new dictionary of foreign words]. Kyiv, Aconite, 2008, 848 p.
8. *Ridne Prybuzhzhya* [Native Pribuzhzhya]. Mykolaiv, 2014-2015, no. 1-52. (RP).
9. Selivanova, O.O. *Suchasna linhvistyka* [Modern Linguistics: terminology encyclopedia]. Poltava, Dovkillya Publ., 2006, 716 p.
10. Symonenko, L. *Novi pidkhody do rozbudovy ukrayinskoyi naukovoyi terminolohiyi druhoyi polovyny 20 – pochatku 21 st.* [New approaches to the development of Ukrainian scientific terminology second half of 20th – beginning 21st century]. *Ukrayinska terminolohiya i suchasnist* [Ukrainian terminology and Modernity]. Kyiv, KNEU, 2005, vol. VI, pp. 21-26.
11. *Slovnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign words]. Available at: <http://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?action=show&Article=13518> (Accessed 5 October 2016).
12. Bilodid I.K. (ed.) *Slovnyk ukrayinskoyi movy* [Ukrainian dictionary]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 1970-1980, vol 1-11.

13. Styshov, O.A. *Ukrayinska leksyka kintsya 20 stolittya (na materialy movy zasobiv masovoyi informatsiyi)* [Ukrainian language of late the twentieth century (based on language media)]. Kyiv, Puhach Publ., 2005, 388 p.

14. Struhanets, L.V. *Dynamika leksychnykh norm ukrayinskoyi literaturnoyi movy XX stolittya* [Dynamics lexical rules of Ukrainian language of the twentieth century]. Ternopil, Aston, 2002, 352 p.

15. *Uryadovyy kuryer* (korpunkt Mykolayiv) [Governmental Courier (bureau Nikolaev)]. Mykolaiv, 2014, no. 1-242.

В статье сделана попытка раскрыть специфику реализации терминов украинского языка на основе николаевских газет «Родное Прибужье», «Урядовый курьер». Статья посвящена проблеме трансформации терминов. Доказано, что на современном этапе развития литературного языка одним из самых производительных трансформационных процессов является стилистическая транспозиция лексических единиц. В научной статье сделан акцент на том, что при использовании термина в непривычных для него языковых ситуациях происходит изменение терминологической семантики, приводящее к постепенному переходу слова со специальным значением в общеупотребительный лексический фонд.

Ключевые слова: термин, терминосистема, транспозиция, СМИ, детерминологизация.

The article attempts to reveal the specific of the terms' implementation in the Ukrainian newspapers «Ridne Pribuzhzhya» and «Uryadovyy Courier». The article is devoted to the problem of terms' transformation. It is proved that at the present stage of development of the literary language one of the most productive transformation processes is the stylistic transposition of lexical items. The scientific exploration focuses that when using the term in unusual language situations for him, we have changing in the terminology semantics and gradual transition words with special meaning to the common lexical fund.

Key words: term, terminological, transposition, media, determinologization.

Одержано 21.11.2016